

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
ORDENACIÓ DEL TERRITORI

Coordinació: REBORDOSA POCA, RAMON

Any acadèmic 2023-24

Informació general de l'assignatura

Denominació	ORDENACIÓ DEL TERRITORI			
Codi	101178			
Semestre d'impartició	1R Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Grau en Geografia	4	OBLIGATÒRIA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRACAMP	PRAULA	TEORIA
	Nombre de crèdits	1	1	4
	Nombre de grups	1	1	1
Coordinació	REBORDOSA POCA, RAMON			
Departament/s	GEOGRAFIA, HISTÒRIA I HISTÒRIA DE L'ART			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	60 h presencials (presencial/virtual) 120 hores treball alumne			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Català			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
REBORDOSA POCA, RAMON	ramon.rebordosa@udl.cat	6	

Informació complementària de l'assignatura

L'assignatura d'ordenació del territori apareix com un compendi del conjunt de matèries que interessen a la geografia, però en aquest cas des d'una òptica aplicada. Així, els continguts de la matèria d'ordenació del territori comprendran:

- Fonaments generals de l'Ordenació del Territori i dels models de desenvolupament territorial.
- Metodologies de la planificació territorial: anàlisi, diagnòstic i propostes.
- Metodologies i instruments de la planificació sectorial amb incidència territorial.
- Estudi i avaluació dels recursos naturals i culturals, del paisatge, de l'activitat humana del territori, de la problemàtica ambiental i dels riscos naturals.
- Instruments de planificació i desenvolupament territorial.

Objectius acadèmics de l'assignatura

01. Iniciació a les tècniques, normatives, pràctiques institucionals i bases documentals utilitzades en l'ordenació del territori i a la pràctica concreta de l'ordenació territorial.

02. Comprensió dels aspectes físics, econòmics i socials que caracteritzen el territori, amb èmfasi especial en les seves interrelacions i trets destacables, a partir del coneixement i familiarització amb els indicadors, tècniques d'anàlisi i metodologia de treball de l'ordenació del territori.

03. Analitzar i interpretar els textos proposats sobre la geografia del país.

Resultats d'aprenentatge considerats:

Coneixement de les principals teories sobre l'ordenació i la planificació

Identificació del principal corpus legislatiu referit a la planificació urbanística

Conèixer el marc singular de planificació territorial català (plans territorials)

Familiaritzar-se amb els instruments propis de la planificació, en particular la cartografia urbanística

Valoració crítica dels documents de planificació territorial.

Pràctica d'activitats de diagnòstic territorial encaminat a la planificació

Conèixer les modalitats de protecció dels espais naturals

Capacitar per a la inserció del geògraf en un equip pluridisciplinar dedicat a l'estudi de l'impacte ambiental

Copsar la potencialitat de l'entorn natural en el desenvolupament local

Conèixer la situació de la planificació a escala local i territorial

Competències

CB2 Aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseeixin les competències

que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins la seva àrea d'estudi.

CB3 Capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.

CB5 Saber desenvolupar les habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia

CG1 Valorar els mecanismes d'interacció de la societat amb el medi ambient

CG2 Identificar els grans conflictes i desigualtats de la societat humana

CG3 Caracteritzar la diversitat espacial dels territoris

CE1 Manejar i utilitzar els mètodes i tècniques d'anàlisi i interpretació de les fonts estadístiques

CE2 Conèixer els fonaments i la terminologia científica específica de cada branca de la Geografia

CE3 Expressar el coneixement geogràfic mitjançant cartografia temàtica

CE5 Aprendre a extreure informació geogràfica dels recursos existents a internet

CE6 Adquirir les habilitats i metodologies pròpies del treball de camp de cada branca de la Geografia

CE9 Estar familiaritzat amb la legislació -principalment catalana- relacionada amb l'ordenació del territori

CE15 Conèixer, comprendre i interpretar el territori, explicar la diversitat de llocs, regions i localitzacions.

CT4 Adquirir coneixements bàsics d'emprenedoria i dels entorns professionals.

CT3 Adquirir capacitat en l'ús de les noves tecnologies i de les tecnologies de la informació i la comunicació.

Continguts fonamentals de l'assignatura

Temes	Temps dedicació
1. DEFINICIÓ, ORIGEN, AGENTS I INSTRUMENTS D'ORDENACIÓ DEL TERRITORI	*
1.1. L'ordenació del territori; definició i origen	2 h
1.2. La base institucional de l'ordenació i l'administració pública	2 h
1.3. Els agents del territori	2 h
1.4. Els instruments d'ordenació: la figura del pla	2 h
1.5. Anàlisi de supòsits pràctics relacionats amb el tema	2 h
2. PLANIFICACIÓ URBANÍSTICA I MERCAT DEL SÒL	*
2.1. El mercat i les polítiques del sòl	2 h
2.2. Les figures de planejament urbanístic	3 h
2.3. Classificacions i qualificacions urbanístiques	3 h
2.4. La construcció de la ciutat	2 h
2.5. Anàlisi de supòsits pràctics relacionats amb el tema	2 h
3. EL MEDI AMBIENT	*

3.1. Els espais naturals; percepcions, evolució de les polítiques de protecció i marc legal.	2 h
3.2. L'eclosió del medi ambient en l'ordenació; sostenibilitat i Agenda 21	1 h
3.3. Els procediments d'avaluació ambiental	1 h
3.4. Els recursos naturals	2 h
3.5. Els riscos ambientals	2 h
3.6. Ordenació i planificació de les energies renovables i canvi climàtic	2 h
3.7. Anàlisi de supòsits pràctics relacionats amb el tema	2 h
4. LES INFRAESTRUCTURES TERRITORIALS	*
4.1. La caracterització i incidència territorial de les infraestructures	2 h
4.2. Les infraestructures de comunicació i transports, la mobilitat	2 h
4.3. Mètodes, tècniques i indicadors per a l'estudi de les infraestructures i la mobilitat.	2 h
4.4 Serveis i infraestructures socials	2 h
4.5. Anàlisi de supòsits pràctics relacionats amb el tema	2 h
5. LA PLANIFICACIÓ TERRITORIAL	*
5.1. La planificació territorial com a intent d'ordenació integrada	2 h
5.2. La planificació territorial derivada; plans territorials parcials i altres	2 h
5.3. Entre la planificació econòmica i territorial; plans de muntanya i altres.	2 h
5.4. Mètodes, tècniques i indicadors per a la planificació territorial	2 h
5.5. Anàlisi de supòsits pràctics relacionats amb el tema	2 h
6. ALTERNATIVES ACTUALS EN EL PLANEJAMENT.	*
6.1. Els canvis en la concepció de l'ordenació i la planificació estratègica.	2 h
6.2. Geoestratègia i nous mètodes i tècniques en el planejament estratègic.	2 h
6.3. La incorporació del paisatge en l'ordenació del territori	2 h

* Es disposa la realització d'un treball pràctic sobre els blocs temàtics.

Eixos metodològics de l'assignatura

Activitat	Codificació / descripció / tipologia TPD	O*	G*	HP*	HNP*
Classe magistral (M)	Vegeu temari i cronograma	01	1	40	30
Seminaris (S)	S. Seminari sobre plans d'ordenació	03		7	15
Pràctiques (P)	PA. Completar i comentar bases de dades, quadres, gràfics i mapes.	02		9	15

Treballs (T)	(les pràctiques d'aula PA seran recollides en un dossier final)				30
Tutories (Tut)	Tut. Tutoria inicial i final obligatòria i tutories voluntàries de suport a la comprensió i pràctiques de la matèria	01, 02		3	5
Altres (AA)	AA. Conclusions de les sortides-treball de camp	01		14	20
Avaluació (AV)	Vegeu taula de mecanismes d'avaluació		1	2	-
TOTAL				75	115

O: Objectiu. G: número de grups implicats en l'activitat. HP: hores presencials de l'alumne. HNP: hores no presencials de l'alumne.

Pla de desenvolupament de l'assignatura

L'assignatura segueix l'ordre temàtic mateix dels continguts, segons la durada establerta.

Per a cada tema de la matèria es desenvolupa la metodologia anteriorment exposada.

S'incentivarà i es valorarà especialment la participació de l'alumne en les reflexions i comentaris de cada matèria.

Sistema d'avaluació

mecanismes d'avaluació	codificació / descripció-criteris / tipologia TPD	observacions	O*	Activitat	%*
Assistència i participació (As)		A banda de l'assistència, es valorarà la intervenció / participació en els debats oberts i en supòsits pràctics plantejats.	01	Totes les presencials	20
Taller d'avaluació (TA) (Examen)	Prova escrita	S'avalua l'aprenentatge dels continguts de les classes magistrals i la seva aplicació pràctica	02	Classes magistrals + seminaris	50
Informe (In) / Treballs (T)		S'avalua la interpretació de la realitat territorial presentada. S'avalua la correcta realització d'exercicis i interpretació de gràfics-mapes. S'avalua la retenció d'idees centrals i la seva presentació.	03		30
Altres (A)					0
TOTAL					100

O: Objectiu. %: percentatge en la nota final. L'aprovació de les parts és indispensable per a l'aprovat final.

Els estudiants que combinin els seus estudis amb una feina a temps complert tenen dret a demanar avaluació alternativa en un termini de 5 dies des del començament del semestre. Per més informació, envieu un correu electrònic a academic@lletres.udl.cat o adreceu-vos a la Secretaria de la Facultat de Lletres.

Bibliografia i recursos d'informació

Documentació bàsica obligatòria:

- Dossier de la matèria amb informació base relacionada amb la classe magistral (copistería- digital).
- Normatives i plans relacionats amb l'ordenació del territori (informació digital).

Selecció bibliogràfica:

ADAMS, D. (1994); Urban planning and the development process. London: UCL Press.

ALBERDI, J.C. (2004); "La unidad agraria en la ordenación territorial: el concepto de explotación estratégica frente a la presión urbana". Dins Estudios Geográficos, num. 256, pp. 383-413.

BELLO, W. (2002); Deglobalization; Ideas for a New economy. London, Zed Books 132 pp.

BONNET J. (2012); Aménagement et développement territorial. París: Ellipses.

BRUMMER, KLAUS (ED.) (2007); The South and ESDP: Greece, Italy, Portugal and Spain. Gütesloh: Bertelsmann, 64 p.

BRUNET, R.; FERRAS, R.; THÉRY, H. (1993); Les mots de la géographie. Dictionnaire critique. París: La Documentation Française- Reclus.

CALVO HORNERO, ANTONIA (2007); Organización de la Unión Europea (3ª ed). Madrid: Centro de Estudios Ramón Areces, DL XVI, 463 p.

CHOAY, F. (1976); "El preurbanismo progresista", dins El urbanismo. Utopías y realidades, pps. 111-184.

CHUECA GOITIA, F. (1980); Breve historia del urbanismo. Madrid: Alianza Editorial.

CLARK, G. (1988); "The geography of law", dins New models in Geography. Boston: Allen & Unwin.

CORDERO MESTANZA, GERVASIO (2005); "La rentabilidad económica y social de los Fondos Estructurales: experiencia y perspectivas". Dins Presupuesto y gasto público, num. 39, pps. 151-172.

DÍAZ FERNÁNDEZ, C. (1986); "Análisis y diagnóstico de problemas territoriales", dins Estudios Territoriales, num.21, pps. 59-69.

Dirección General de Política económica y Presupuestaria (2000); La desigualdad urbana en España. Madrid: Ministerio de Fomento.

DRAINVILLE, A.C. (2004); Contesting globalization: space and place in the world economy. London: Routledge. 232 pp.

EIZAGUIRRE, XAVIER (2001); La construcción del territorio disperso. Talleres de reflexión sobre la forma difusa. Barcelona: Edicions UPC.

ESTEBAN, JULI (2007); L'Ordenació urbanística : conceptes, eines i pràctiques. Barcelona: Diputació Barcelona.

FLECHA ANDRÉS, JOSÉ-ROMÁN; GARCÍA NICOLÁS, CRISTINA (COORDS.); La Unión Europea ante la globalización / Salamanca : Universidad Pontificia de Salamanca: Instituto de Estudios Europeos y Derechos Humanos, 2007230 p.; 24 cm

- FONDATION CHARLES DE GAULLE ET ASSOCIATION GEORGE POMPIDOU (1999); Aménagement du territoire. Paris: L'Harmattan.
- FRANÇOIS ASCHER (1995); Métapolis ou l'avenir des villes. Paris: Editions Odile Jacob (hi ha edició en castellà).
- FRIEDMANN, J.; WEAVER, C. (1981); Territorio y función. La evolución de la planificación regional. Madrid: IEAL.
- FUNDICOT (2001); III Congreso Internacional de Ordenación del territorio, Gijón, julio 2001.
- GARCÍA BELLIDO GARCÍA DE DIEGO, J. (1994); "La coronomía: propuesta de integración transdisciplinar de las ciencias el territorio", dins Ciudad y Territorio. Estudios Territoriales, num. 100-101, pps. 265-291.
- Gifreu i Font, Judith (2012); *L'Ordenació urbanística a Catalunya*. Barcelona: Associació Catalana de Municipis i Comarques.
- HALL, P. (1998); Cities in Civilization. New York: Pantheon Books.
- HANNAPPE, P. (1975); "El método de los escenarios" dins Planificació Territorial, pps. 117-122.
- HINOJOSA MARTÍNEZ, LUIS MIGUEL (2006); El Reparto de competencias entre la Unión Europea y sus estados miembros. Valencia : Tirant lo Blanc, p. 397.
- JACKSON, Tim (2011); Prosperidad sin crecimiento. Barcelona: Icaria editorial.
- JURADO, J.M. (coord.) (2011); Ordenación del territorio y urbanismo : conflictos y oportunidades. Sevilla: Universidad Internacional de Andalucía.
- KHOR, M. (2001); Rethinking globalization: critical issues and policy choices. London: Zed Books 144 pp.
- KNOX, P. A Y TAYLOR P.J (ED.) (1995); World cities in a world-system.
- LABASSE, J. (1973); La organización del espacio. Elementos de geografía aplicada. Madrid: IEAL, 752 pàg.
- LAJUGIE, J; DELFAUD, P.; LACOUR, C. (1979); Espace regional et aménagement du territoire. Paris: Dalloz.
- LEAL MALDONADO, J. (1988); "La ordenación del territorio en la encrucijada", dins Papeles de Economía Española, num. 35, pps. 58-66.
- MADIOT, Y. (1995); Aménagement du territoire. Paris: Litec.
- MARTÍN LOU, M.A.; Martínez Vega, J. (2002); Aspectos territoriales del Desarrollo Rural. Libro Blanco de la Agricultura y el Desarrollo Rural. Madrid: MAPA, Publicación electrónica.
- MASSIRIS CABEZA, ÁNGEL (2005); Fundamentos conceptuales y metodológicos del ordenamiento territorial Tunja. Universidad Pedagógica y Tecnológica de Colombia, 2005, p.122.
- MCCORMICK HOUNDMILLS JOHN; PALGRAVE, MACMILLAN (2005); Los Efectos económicos y sociales de la ampliación de la Unión Europea en España : sesión ordinaria del Pleno de 23 de enero de 2008 Madrid : Consejo Económico y Social, 2008 189 p. : gráf., taules.
- MELCHIOR, JOSEF (EDITOR) (2006); New spaces of european governance. Wien : Department of Political Science, University of Vienna.
- MENDEZ, RICARDO (2007); El territorio de las nuevas economías metropolitanas. EURE (Santiago), dic. 2007, vol.33, no.100, p.51-67. ISSN 0250-7161.
- MÉRENNE- SHOUMAKER, B. (2002); Analyser les territoires. Savoirs et outils. Rennes: Presses Universitaires de Rennes.
- NADAL, F. (1987); Burgueses, burócratas y territorio. Madrid: IEAL
- NAREDO, J.M., (1992); "Transdisciplinaridad y medio ambiente en el pensamiento económico actual", dins Revista de Economía, num.14, pps 18-24.

- NEL.LO, O. (1991); "Les teories sobre l'ordenament del territori a Catalunya", dins Primer Congrés Català de Geografia, Ponències II, pps. 53-67.
- NEL.LO, O. (2004); "Cambio de siglo, cambio de ciclo? La ciudades españolas en el umbral del s. XXI", dins Ciudad y territorio. Estudios territoriales, n. 141-142, pp. 523-542.
- NOGUÉ, J.; PUIGBERT, L.; BRETCHA, G. (editors) (2009); Ordenació i gestió del paisatge a Europa. Olot: Observatori del Paisatge.
- OVERBEEK, H.; VAN DER FIJI, K. (1993); "Restructuring capital and restructuring hegemony neoliberalism and the unmaking of the post-war order." A Overbeek, H. (editor); Restructuring hegemony in global political economy: the rise of transnational liberalism in the 1980s. London: Routledge, 1-27.
- PASCUAL-DE-SANS, A. (2004); Sense of place and migration histories - idiotopy and idiotope. Area 36, 348-57.
- PATAT, R.A. (2004); Capitalist restructuring and the Pacific Rim. London: RoutledgeCurzon. XV + 275 pp.
- PECK, JAMIE (2008); "Remaking laissez-faire". A Progress in Human Geography, num. 32.3, pps. 3-43.
- PECK, J.; TICKELL, A. (2002); "Neoliberalizing space". Antipode 34, pps. 380-404.
- PÉREZ YRUELA, MANUEL [ET AL.] (2000); La Nueva concepción del desarrollo rural : estudio de casos. Córdoba : Consejo Superior de Investigaciones Científicas. Instituto de Estudios Sociales Avanzados de Andalucía, 2000, 411 p.p.
- PUJADAS, R.; FONT, J. (1998); Ordenación y planificación territorial. Madrid: Síntesis.
- ROCA, F. (1979); "Política econòmica i territori a Catalunya". Barcelona: Ketrés.
- SANCHO COMINS, J. (2001); Desarrollo rural de los fundamentos a la aplicación. Madrid: paraninfo.
- "Segundo Congreso Internacional de Ordenación del Territorio. Propuesta de conclusiones finales", València 1991, dins Estudios Territoriales, num.37, setembre-desembre, pps. 205-218.
- SHEPPARD, E.; MCMASTER, B. (EDITORS) (2004); Scale and geographic inquiry: nature, society, and method. Oxford: Blackwell. XVI + 272 pp.
- SOSVILLA RIVERO, SIMÓN (2005); EU structural funds and Spain's objective 1 regions: an analysis based on the Hermin model. Madrid: 29 p., gràf., taules FEDEA.
- TROITIÑO, M.A. (1986); "Geografía y ordenación del territorio", dins Teoría y práctica de la geografía. Madrid: Alhambra, pps. 213-222.
- TULLA I PUJOL, A. (1991); "El pensament sobre l'ordenació del territori i la legislació actuals", dins Primer Congrés Català de Geografia, Ponències II, pps. 69-83.
- WARD, S.V (2004); Planning and urban change (second edition). London: Sage. VIII + 312 pp.
- WILSON, A.G. (1980); Urban and regional models in geography and planning, John Wiley & Sons, traducció a Oikos-Tau.
- ZARATE MARTIN, M.A. (2003); Efectos de la globalización en la región urbana de Madrid. Madrid: UNED.
- Selecció digital
- <http://age.ieg.csic.es/enlaces/recursos.htm> (base general de recursos en geografia compilada per la AGE)
- <http://www.mma.es/cambiaCultura.do?cultura=es> (portal Ministerio de Medio Ambiente, Medi Rural y Marino).
- <http://mediambient.gencat.cat/cat/inici.jsp> (portal del Departament de Medi Ambient; estadístiques, cartografia, normatives i recursos cartogràfics i didàctics sobre el sector).
- http://www.fomento.es/mfom/lang_castellano/ (portal del Ministerio de Fomento; normatives, plans, informació

temàtica)

<http://www10.gencat.cat/ptop/AppJava/es/estadistica> (Departament de Política Territorial i Obres Públiques, plans, projectes, estadístiques)

<http://www.catpaisatge.net/cat/index.php> (Observatori del Paisatge; dades i documentació sobre paisatge, vincles externs).

<http://www.scot.cat/> (Societat Catalana de Geografia, treballs propis, revista, vincles)

<http://www.coac.net/ofpaisatge/content/paisatge.html> (sindicat agrari, accés a paisatge)

<http://www.ub.es/geocrit/orden.htm> (UB, revista Geocrítica)

<http://www.fundicot.org/> (Asociación Interprofesional de Ordenación del Territorio, institucional).

<http://www.diact.gouv.fr/> (Délégation Interministérielle à l'Aménagement et à la compétitivité des territoires, organització interministerial francesa amb molts estudis i recursos sobre ordenació)

<http://www.vd.ch/fr/themes/territoire/amenagement/> (Pàgina del cantó suís de Vaud que presenta de manera molt clara unes polítiques d'ordenació també clares i de llarga trajectòria).